

LUIGI GARLANDO

TRADUCCIÓ DE SALVADOR COMPANYY I D'ANNA TORCAL

L'ESTIU
QUE VAIG CONÈIXER
EL CHE

TRÀNSIT

EL TATUATGE DE L'AVI

L'estiu que vaig conèixer el Che hi havia foc als turons i Brasil va encaixar set gols contra Alemanya. No l'oblidaré mai. Com no oblidaré mai la festa dels meus dotze anys, que va ser l'inici de la història i la fi de moltes coses.

El meu aniversari queia sempre prop del final de les classes, de vegades hi coincidia de ple i era una explosió única que feia feliç a tothom: regals per a mi, vacances per als altres.

Havia convidat els meus companys de classe, els amics del centre parroquial, els del picador. Si hagués calgut buscar un noi de la meua edat pels carrers de Merate, no l'hauríeu trobat ni pagant-lo a preu d'or. Almenys això em pensava.

Com d'habitud, havíem fet les coses en gran, perquè a casa nostra tot era gran, començant per la vil·la de quinze habitacions (per a quatre persones, vull dir) i pel parc enorme que davallava cap a un bosc sense fi que sempre vaig odiar com si fos un instrument de tortura, perquè, de petit, així que em negava a fer o a menjar res, aquells arbres frondosos s'omplien de criatures disposades a pujar per castigar-me. No hi posava els peus gairebé mai.

També la nostra dona de fer feines era de grans dimensions. Semblava que l'havíem escollida per impressionar, com

fèiem tots els anys amb els arbres de Nadal. La Camila, una colombiana enorme, era a una dona de fer feines normal el que el Hummer groc del pare a un utilitari corrent del poble. La seva filla Blanca, en canvi, era alta i prima com una ploma i tenia la pell tan llisa que els ulls et lliscaven si els hi posaves a sobre. Mèrit de l'aigua, crec. La Blanca participava en competicions de natació, s'entrenava a la piscina tres o quatre hores diàries. S'havia quedat polida com els còdols de vora mar. La pell era una de les mil coses que m'agradaven d'ella. La manera com tirava el cap enrere quan es dutejava era una altra, els seus ulls enormes color avellana, una altra més. Per no parlar dels seus silencis, que feien que les poques paraules que deia fossin preuades. A mi tampoc m'agradava parlar massa, a causa del meu famós problema. Jo era l'Scratch, el vinil en les virtuoses mans de Déu, la música del qual distorsionava portant-lo endavant i enrere.

La Blanca i la seva mare vivien amb nosaltres en una torreta de tres cambres, independent, però adossada a la nostra com la botxa al bolig.

La novetat d'aquell any era el camp de futbol inflable que en Diego, el jardiner domèstic, ens havia muntat al parc. Una mena d'enorme futbolí de sis llistons, tres per equip: un per al porter, un per als dos centrecampistes, un per als dos davanterers. Es tractava d'agarrar-se a aquells barrots i donar puntades de peu al baló per ficar-lo a la porteria sense soltar mai les mans.

Estava a punt de començar el Mundial de futbol, tothom vivia en un alegre frenesí de vigília nadalenca i ja assaboríem per endavant els partits d'Itàlia que començarien a mitjanit, com la missa del 24 de desembre. Tindríem els mateixos ulls de son i els mateixos pressentiments de felicitat. En parlàvem tota l'estona, entre pronòstics i esperances. A cada gol que marcava al centre parroquial, en Leo, que era el més gran i el que jugava millor de tots nosaltres, es treia la samarreta i inflava els músculs a l'estil Hulk, com havia fet Balotelli dos anys enrere contra Alemanya.

Per això, la idea d'organitzar un Mundial de futbol per al meu aniversari l'havia donada gairebé per descomptada. El vaig imaginar amb sis equips: Itàlia, el Brasil, Espanya, Alemanya, l'Argentina i Colòmbia. Amb molta anticipació vaig dissenyar la graella del torneig al darrere d'un pòster vell de la meva germana i vaig escriure els noms de les diverses seleccions amb retoladors de colors. La meva mare, omnipotent com sempre, va fer que tot fos màgic amb un toc de classe dels seus. Va fer una ullada d'amagat al tauler i el dia anterior a la festa va tornar a casa amb les samarretes originals dels sis equips: cinc per a cada selecció.

Dels sis equips, Colòmbia era l'única que no havia guanyat un Mundial en la seva història, i cridava l'atenció com la Ventafocs vestida de parracs al gran ball del castell. Naturalment, me l'havia posada a causa de la Blanca. Jugaria al seu costat, amb la samarreta groga de Colòmbia, aferrat al llistó dels davanters. Faria de Cuadrado i en Leo faria de Balotelli amb la camiseta blava.

En Leo tenia un xalet gairebé tan gran com el nostre gràcies a les joguines del seu pare. Les feia venir de la Xina, les amuntegava en uns magatzems als turons i més tard anava a vendre-les per les botigues de tot Itàlia. Havia estat la bomba amb aquells peixos que es descomponien i es convertien en monstres de combat terrestre: els mítics Tauroarmats. Jo en tenia la col·lecció completa alineada sobre el capçal del llit i un parell d'exemplars també dins de l'aquari tropical. Durant anys vaig sospitar que el pare d'en Leo era el Pare Noel en persona, encara que en Leo em jurava que la nit del dia 24 el seu pare la passava normalment al llit i que l'únic ren que tenia a casa era en forma de jaqueta, en un penjarobes de l'armari.

Aquella tarda tot semblava perfecte. Començant pel cel, tan blau que semblava dibuixat amb els llapis de cera, sense ni un bri blanc, un esdeveniment poc freqüent per la nostra zona, perquè el mont Resegone és com un coixí foradat i sempre s'hi escapa alguna ploma d'oca. Aquell dia, en canvi, ni un núvol. Tampoc me'n vaig meravellar massa. Era la meva festa i quan el pare decidia proporcionar-me el millor, sempre ho aconseguia. Portava a casa entrades per a la Scala de Milà quan els diaris anunciaven que s'havien exhaurit feia mesos, models exclusius de mòbils que arribarien a Itàlia molt de temps després, samarretes autografiades per campions de l'Inter o del Milan que els meus companys contemplaven amb els ulls esbatanats. El pare arribava a tot arreu amb els seus contactes de pop. Era normal que per a la meva festa

aconseguís proporcionar-me un cel sense núvols i un sol digne d'un desert, que aviat ens empenyeria a tots a la piscina.

Però a les 15.45 h va sorgir del Resegone un esbufec blanc, gairebé la ploma d'un indi amagat entre les roques que s'estava posant dempeus a poc a poc. Era el primer xerric, la primera taca, el senyal que alguna cosa s'estava espatllant.

Només llavors em vaig adonar que ja havien passat quaranta-cinc minuts de l'horari que havia indicat a la invitació i érem pocs. De la cinquantena de persones que esperava, no en comptava més de quinze. Com era això?

La mare entretenia els pares dels meus amics somrient, però li canviava l'expressió quan donava ordres veloces que la Camila s'afanyava a executar. Semblava preocupada. La Regina anava amb una misteriosa expressió bel·licosa. És veritat que la meva germana estava ressentida sovint contra el món, però en aquelles circumstàncies de festa em semblava totalment fora de lloc, tret que s'hagués barallat amb el seu últim xicot. Mentre col·locava les cadires davant de l'escenari del mag, fins i tot va articular per a si mateixa un «malparits». Amb qui estava ressentida? Amb els xicots en general?

Vaig anar a prendre'm un suc de taronja a la taula de les begudes i l'hi vaig fer veure a en Leo:

—En som pocs.

—Ho sabia —va respondre xarrupant una Fanta amb una molesta expressió de superioritat.

—Com ho sabies?

—El tallacaps.

–Perdona?

–La culpa és del tallacaps.

–Que ets ximple? –vaig dubtar.

Però en Luca el va cridar a la taula de ping-pong («et toca!») i en Leo hi va anar amb la Fanta a la mà sense donar-me explicacions.

Tenia la sensació que tothom sabia alguna cosa que m'havien amagat. Llavors la mare es va fer càrrec de la situació a la seva manera. Amb grans somriures va aplegar nens i pares a la zona de l'espectacle de màgia, va anunciar pel micròfon «el gran il·lusionista Salabar, arribat de l'Orient llunyà», tothom va picar de mans i la festa per fi va alçar el vol.

Per a les emergències, la mare tenia un talent desmesurat: arranjar, reparar, sargir, curar. Havia nascut per a allò. I de fet era una cirurgiana famosa, coneguda a tot el món. Cada vegada que cuinava un gall dindi farcit, jugàvem a metges en primera línia del front, com els de la televisió, i cada vegada m'embadalia admirant els seus dits, que es movien amb harmonia, com un cos de ball.

–Suor.

Jo empunyava el drap i li netejava el front amb copets.

–Agulla i fil. De pressa!

Els hi allargava, diligent, amb molta atenció.

–El perdem! El perdem!

Amb el polze i l'índex de la mà esquerra mantenia juntes les dues vores de carn, mentre amb el polze de l'altra premia l'interior, que es vessava. Llavors foradava l'estómac del

desgraciat i feia córrer el fil. Passava de nou l'agulla, la portava cap a ella, les vores s'acostaven. Aixafava el material de dins de l'escletxa. Una altra puntada. Gestos segurs, secs, però tenia una expressió tensa. Li eixugava de nou el front.

—Valors?

—Ja no li noto el pols. El perdem!

—Tisores!

Les hi allargava. La mare tallava el fil.

—He acabat. L'hem perdut?

—Crec que sí.

—Llavors fiquem-lo al forn —concloïa mentre es treia la mascareta verda de la boca.

Galls dindi no, però persones en va salvar moltes, la mare, amb aquelles mans màgiques. Quan s'inclinava per lligar-me els cordills abans d'enviar-me a l'escola, de petit, tenia la impressió que em guaria les sabates. Els meus peus se sentien millor de seguida.

L'il·lusionista Salabar estava realment de vena. Parlaríem durant mesos dels seus números i d'un en particular. Em va cridar a escena, em va fer triar una carta, em va demanar que la signés amb un retolador blau i que la fiqués de nou a la baralla. Va barrejar les cartes amb cura, llavors va baixar de l'escenari, es va encaminar uns deu metres cap a la casa de la Blanca i va llançar la baralla contra la finestra.

Les cartes van rebotar contra el vidre i es van escampar per terra, totes tret d'una: el quatre de trèvol autografiat que s'havia quedat enganxat a la finestra.

–La reconeixes? Agafa-la –va demanar el mag.

Vaig allargar la mà, embadalit per la meravella, però la vaig aturar a mig camí. La carta era darrere del vidre, enganxada per dins. Com dimonis ho havia fet?

Els ulls d'en Salabar llambrejaven de satisfacció. Era molt més ancià del que feia semblar el vestit de mag. A la seva manera, també allò era un número d'il·lusionisme. Dels narius li sortien uns pèls gruixuts i negres com el carbó, sota els ulls tenia un embolic d'arrugues entrellaçades com serps. Tothom es va aixecar de la cadira per observar de prop el quatre de trèvols, empresonat rere el vidre com un canari a la gàbia.

El diabòlic Salabar es va espolsar almenys tres números més d'aquest nivell. Havia hipnotitzat completament el seu públic. Vaig aprofitar per aixecar-me sense cridar l'atenció i anar al camp de futbol inflable. Vaig agafar el munt de samarretes de les sis seleccions que hi havia alineades sobre una banqueta i les vaig amagar dins de casa.

No ens podríem permetre mai el torneig que havia programat. A tot estirar podíem disputar un partit i punt, cinc contra cinc. Les camisetes oficials, que havien de ser la gran sorpresa de la festa, ara es convertien en la denúncia del seu fracàs. Unes closques buides. Les vaig fer desaparèixer precisament perquè em semblaven una cosa trista, gairebé molesta, com la gran quantitat de cadires inútils davant de l'espectacle de màgia i l'enorme extensió de sandvitxos i profiteroles que consumiríem només en una petita part.

Però més tard, en el futbolí inflable, ens vam divertir d'allò més, sobretot després que a en Mirko se li acudís mullar el terra de plàstic i vessar-hi per sobre una mica de gel de bany per fer-lo lliscós. Semblàvem deu borratxos que no es mantienien dempeus i que tiraven guitzes aferrats a una barana...

En cada cop algú acabava amb el cul a terra. Per petar-se de riure. Vaig jugar de totes maneres al costat de la Blanca, encara que sense la samarreta de Colòmbia, fins que la va cridar la Regi perquè tornés a la cuina a preparar el pastís i el berenar.

És cert que una ocasió d'aquesta mena la meva germana, simpàtica com un mal de queixal, no la deixava escapar: recordar a la Blanca, davant de tothom, que era «només» la filla de la criada. Mai no l'ha poguda suportar. Potser, com sospitava en Leo, perquè «la Blanca té més mamelles als quinze anys que la teva germana als dinou».

Obro parèntesi. A propòsit de la mania del meu pare per la grandesa, fixeuvos que la meva germana es diu Regina, Regi per als amics, i que jo, en Cesare, porto un nom d'emperador. Un nom corrent com ara Mario, per dir-ne un, mai no havia entrat en lliça. Tanco parèntesi.

També ens ho vam passar d'allò més bé a la piscina després de tallar el pastís, tant que els nostres pares van venir a pescar-nos gairebé a la força, com socorristes, quan el sol ja era prop dels turons.

A la fi, comptat i debatut, malgrat la misteriosa epidèmia que havia delmat els convidats, és cert que no em podia

queixar de la festa i tampoc no ho podien fer els meus amics, que van abandonar la vil·la satisfets. De l'èpica batalla de waterpolo-rugbi a la piscina, que em va deixar un blau sota l'ull esquerre, com dels trucs de màgia d'en Salabar, en xerràiem durant molt de temps.

Un cop acomiadat en Leo, l'últim que va marxar, vaig començar a estripar el paper del primer regal i em vaig adonar d'una altra anomalia de la jornada:

—I l'avi?

—Encara no l'he vist —va respondre la mare, que estava ajudant la Camilla i la Blanca a tornar a dur a casa els sandvitxos sobrants.

Estrany, perquè el meu aniversari era un dels dos dies de l'any en els quals passava per la vil·la. L'altre era Nadal, però només per a les felicitacions. Per Pasqua i pels altres aniversaris de la casa es limitava a trucar. Les relacions de l'avi Riccardo amb el seu fill, el meu pare, s'havien espatllat feia temps. Era l'única ferida que la mare no havia aconseguit suturar, tot i que s'havia aplicat amb obstinació de cirurgià a acostar les dues parts i sargir l'estrip, aferrant-se a cada pretext per afavorir-ne la sutura. L'avi estimava la mare com la nineta dels seus ulls i ella el corresponia amb un afecte sincer i instintiu.

El bo del cas era que vivíem a tocar, a uns vint minuts de pedals, el temps que es trigava a envoltar el turó. El pare a una banda, l'avi a l'altra i una muntanyeta de terra al mig. Però hauria estat més senzill excavar aquell turó amb una cullereta de cafè que eliminar les incomprensions entre ells

dos i les arrels profundes que havien crescut amb els anys. Assumptes de tots dos.

Jo continuava freqüentant l'avi Riccardo gairebé tots els dies. Agafava la bicicleta, arrencava costera amunt, passava davant de l'empresa del pare, i després baixava en picat fins al garatge de l'avi, que era una petita fusteria. L'avi es considerava, amb raó, el poeta de la fusta més hàbil que hagués aparegut a la terra després de sant Josep. Ho va demostrar durant anys omplint-me la cambra de jocs enginyosos i d'estatuetes espectaculars. Però l'autèntic espectacle per a mi era veure'l treballar; xerràvem i mentrestant observava com tractava la fusta. Abans de cisellar-la amb una broca o ribotar-la, li passava sempre la mà per sobre, una mena de carícia per tranquil·litzar-la abans de la intervenció, una anestèsia afectuosa. La mateixa habilitat, la mateixa sensibilitat de les mans de cirurgiana de la mare, encara que les de l'avi eren gruixudes i nuoses com les branques d'un arbre.

Era estrany que encara no s'hagués deixat veure al vespre del meu aniversari, no tan sols perquè m'adorava, sinó perquè des de feia setmanes em parlava amb entusiasme i misteri del regal especial que havia construït per a la meua festa. Hi havia treballat durant un any sencer i jo m'adonava que es moria de ganes de mostrar-me'l. I jo em moria de ganes de rebre'l.

La mare va trucar a casa de l'avi i després va provar de trobar-lo al mòbil. Tots dos números dringaven en el buit. L'avi Riccardo vivia sol des que havia mort la seva segona

muller, que no era la meva àvia. Per això entre el pare i l'avi hi havia una muntanya pel mig.

–Vaig un moment a ca l'avi –va avisar la mare mentre s'encaminava cap al garatge.

–Jo també hi vinc.

–No, espera'm aquí.

–M'ha de donar el regal –vaig intentar explicar.

–Et porto aquí l'avi i el regal en deu minuts. Mentrestant, ajuda en Diego a endreçar la piscina.

El coixí sobre el Resegone s'havia esventrat i el cel s'havia omplert de núvols foscos, empesos per un vent sobtadament fred.

Així que el cotxe de la mare va creuar el reixat, vaig muntar a la bicicleta i vaig atacar la costera. Vaig passar davant de la CaMerate, l'empresa del pare, amb el reixat envoltat per una llarga pancarta vermella. Vaig pujar el turó dempeus sobre els pedals, i després em vaig llançar per la baixada, amb un lleig pressentiment que se m'havia enganxat a la boca de l'estómac com un full de diari.

Vaig arribar a penes a temps de veure la mare pujar a l'ambulància aparcada davant de la casa de l'avi, que estava estirat en una llitera de rodets, blanc com una hòstia, amb una mascareta de plàstic a la cara. Semblava adormit. Un llençol el cobria fins a les aixelles. Anava en samarreta imperi. A l'espatlla dreta tenia una taca fosca. Vaig pensar en un blau. Després, quan em va passar pel davant, un instant abans que el pugessin a l'ambulància, em vaig adonar que es tractava

d'un tatuatge: el rostre d'un home de cabells llargs i barba. Un Jesucrist.

La sirena de l'ambulància va caure en l'espai entre el llamp i el tro i es va atenuar al lluny, cap a Milà. El temporal va esclatar exactament en el cim de la pujada, de manera que durant la baixada vaig plorar també per la pluja. Però no sentia ni fred ni humitat, tan sols una fiblada de dolor enmig de la panxa i una mena de boira al cap. Tremolava de por.

El pare m'estava esperant al reixat de casa amb un paraigua a la mà. Enganxada al Hummer groc, aparcada davant de la vil·la, hi havia una caravana de la qual sobresortia el musell negre d'un cavall. El seu regal d'aniversari.